

О.М.Піх (Львів)

II МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОКУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ В ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІЙ ЄВРОПІ (XX – ПОЧАТОК XXI ст.)»

Співорганізаторами наукового форуму, який відбувся 25 травня 2016 р. у Львові, традиційно виступили центр дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, а також Міжнародний центр правових та історико-політичних досліджень країн Центрально-Східної Європи Київського університету права НАНУ. Проведення чергової конференції, присвяченої українсько-польським відносинам новітньої доби, обумовлено потребою обговорити складні проблеми громадсько-політичних, культурно-освітніх та релігійних взаємин українців і поляків у XX – на початку XXI ст. у контексті європейської історії, а також проаналізувати роль історичної спадщини у формуванні етнокультурних і політичних пріоритетів сучасних України й Польщі.

У роботі конференції взяли участь представники багатьох міст нашої країни (Львова, Тернополя, Івано-Франківська, Луцька, Острога, Житомира, Харкова та ін.), а також гості з Польщі, Німеччини, Чехії. Учасників форуму привітали директор Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України д-р іст. наук *Микола Литвин* і директор Міжнародного центру правових та історико-політичних досліджень країн Центрально-Східної Європи канд. юрид. наук *Уляна Андрусів*. На пленарному засіданні було заслухано доповіді представників центру дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України д-ра іст. наук *Андрія Боляновського* («Українсько-польське прикордоння у роки Другої світової війни») та канд. іст. наук *Олега Піха* («Місце України у східній політиці Республіки Польща (1991–2004)»). Дискусійними виявилися виступи чеського фахівця д-ра *Ондржея Кліпи* («Радянська правова спадщина в незалежній Українській державі») та німецького історика д-ра *Франка Грельки* («Діяльність лібералів в Україні (1905–1944)»), які представляли центр міждисциплінарних польських досліджень Європейського університету Віадріана (Франкфурт-на-Одері, Німеччина).

Робота конференції проходила у двох секціях: на першій обговорювалися особливості суспільно-політичного життя та відносини України й Польщі, на другій – етнокультурні, релігійні процеси. Широка тематика спонукала представників різних гуманітарних дисциплін до жвавих дискусій. Виголошені доповіді стосувалися як історичного минулого, так і сучасного розвитку України й Польщі. Так, доповідачі не оминули увагою проблеми функціонування політичних партій, їх ідеологічні платформи та взаємовпливи в контексті східноєвропейського суспільно-політичного розвитку першої половини XX ст., а також торкалися різноманітних аспектів українсько-польських відносин у соціальній і військовій сферах. Зокрема ці проблеми проаналізували канд. іст. наук. *Андрій Кліш* («Питання українсько-польської співпраці у діяльності християнських суспільників (20–30-ті рр. XX ст.)»), *Тарас Гриневич* («Українське питання в ідеології польських націоналістичних партій в 1930-х рр.»), канд. іст. наук *Віталій Виздрік* («Великі землевласники Галичини періоду Другої Речі Посполитої»), канд. іст. наук *Володимир Старка* («Українські та польські селяни в умовах становлення радянського тоталітаризму (1939–1941)»), д-р іст. наук *Андрій Харук* («Українсько-польська співпраця в галузі авіаційної промисловості: історія та сучасний стан»),

Віктор Кирея («Щоденне життя та побут особового складу авіації Галицької армії у період українсько-польської війни 1918–1919 рр.». Представник інституту історії Жешувського університету *Петро Олеховський* виголосив повідомлення «Поляки та українці у міжвоєнному Львові – зображення сусіда у спогадах», яке викликало серед присутніх жваву дискусію.

Складні сторінки українсько-польських відносин у період Другої світової війни та в перші повоєнні роки, передумови, хід і наслідки депортаційних акцій знайшли відображення у виступах д-ра іст. наук *Володимира Трофимовича* («Українці і поляки на Холмщині (1939–1943)»), д-ра іст. наук *Оксани Калішук* («Конфліктогенний потенціал історичної пам'яті (на прикладі українсько-польських взаємин середини ХХ ст.)»), *Віталія Солов'я* («Особливості етнокультурного та політичного життя на Поділлі в роки нацистської окупації»), канд. іст. наук *Володимира Кіцака* («Депортація українців як необхідна складова становлення та стабілізації нового західного кордону ЄСРР»), д-ра іст. наук *Галини Стародубець* («Особливості політико-пропагандистського супроводу процесу радянізації західних областей України в 1944–1946 рр.»), канд. іст. наук *Ігоря Любчика* («Лемківське питання – складова етнополітичних експериментів Польщі у ХХ ст.»), *Богдана Барана* («Діяльність ВО “Сян” проти депортації українців Закарпаття») та ін.

У виступах порушувалися проблеми розвитку і співпраці українського й польського дисидентських середовищ, а також особливості постсоціалістичного розвитку Польщі та України, формування нової якості польсько-українського співробітництва на сучасному етапі в контексті політичних, суспільних і культурних змін у Центрально-Східній Європі кінця ХХ – початку ХХІ ст. Змістовними були доповіді канд. політ. наук *Христини Чушак* («Українське питання в політичній думці та публіцистиці “лондонської” еміграції (1940–1980)»), *Павла Лодина* («Співпраця Богдана Осадчука з паризькою “Культурою”»), канд. іст. наук *Миколи Ґеника* («Заяви у справі принципів польсько-української співпраці 1987 р. у досягненні міжнародного примирення»), *Олексія Поповича* («Українсько-польське протистояння в українських мас-медіа (2005–2014)»).

Значний інтерес викликали повідомлення щодо національно-культурного життя українців і поляків та питання взаємовпливів цих народів у галузі освіти й науки, а також ролі церков як консолідуючого, духовно-просвітницького чинника. Про це, зокрема, ішлося у виступах канд. іст. наук *Наталії Булик* («Львівське археологічне середовище кінця ХІХ – поч. ХХ ст.: до українсько-польської співпраці і протистояння»), канд. іст. наук *Наталії Мисак* («Роль вищих навчальних закладів Галичини у процесі становлення української інтелігенції наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.»), канд. іст. наук *Оксани Рудой* («Мовна політика Другої Речі Посполитої в галузі освіти»), канд. іст. наук *Марини Чебан* («Осередки української історичної науки у Львові (1918–1939)»), д-ра іст. наук *Василя Футали* («Національно-культурне життя українців у Другій Речі Посполитій: польське бачення»), *Андрія Щеглова* («Кадетський корпус №1 у Львові як культурний осередок міжвоєнного міста»), *Юрія Скіри* («Греко-католицька церква у змаганнях за вищу національну освіту в Галичині у 1900–1939 рр.»), канд. іст. наук *Любомира Хахули* («Національно-культурне та релігійне життя українців в ПНР / поляків в УРСР»), канд. іст. наук *Тараса Горбачевського* («Римо-католицька церква в незалежній Україні: інституалізаційний розвиток та культурно-освітня діяльність»).

Конференція засвідчила високий фаховий рівень учасників з України та зарубіжжя. Широкий спектр порушених питань, активні дискусії щодо них вказали на значне зацікавлення дослідників проблемами українсько-польських відносин у контексті етнополітичних процесів у Центрально-Східній Європі. Це дозволяє говорити про можливість проведення таких наукових зустрічей на постійній основі, із розширенням тематики та географії учасників.